

JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
info@mkm.ee
Suur-Ameerika 1
10122, Tallinn

Meie 07.07.2026 nr 10-4/5217-1

Arvamuse küsimine direktiivi (EL) 2024/2823 ülevõtmise valikute kohta

Euroopa Parlament ja nõukogu võtsid 23. oktoobril 2024. a vastu nn disainipaketi, mis koosneb kahest õigusaktist:

- 1) **direktiiv (EL) 2024/2823**, 23. oktoober 2024, disainilahenduste õiguskaitse kohta (*disainidirektiiv*). Direktiiv on kättesaadav siit: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX%3A32024L2823&qid=1776171404605>;
- 2) **määrus (EL) 2024/2822**, 23. oktoober 2024, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 6/2002 ühenduse disainilahenduse kohta ja tunnistatakse kehtetuks komisjoni määrus (EÜ) nr 2246/2002 (*määrus 2024/2822*). Määrus on kättesaadav siit: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX%3A32024R2822&qid=1776174168941>. Muudatuse tulemusena kehtib alates 1. juulist 2026. a uus kodifitseeritud määrus – **Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2026/715**, 11. märts 2026, Euroopa disainilahenduste kohta (kodifitseeritud), mis on kättesaadav siit: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/et/TXT/?uri=CELEX%3A32026R0715> (*EL disainilahenduse määrus*).

Disainidirektiiv peab olema Eesti õigusesse üle võetud hiljemalt 9. detsembriks 2027. a ning Justiits- ja Digiministeerium selleks vajalike sammudega alustanud. Sellega seoses vajab eelkõige muutmist tööstusdisaini kaitse seadus (TDKS) ja tööstusdisainilahenduse määrus.

Kõnealuse direktiiviga tunnistatakse kehtetuks hetkel kehtiv Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 98/71/EÜ disainilahenduste õiguskaitse kohta ning see asendatakse uue disainidirektiiviga, millega ajakohastatakse disainiõiguse regulatsiooni.

Järgnevalt toome välja mõned direktiiviga tehtavad muudatused võrreldes kehtiva regulatsiooniga.

- Uue disainidirektiiviga **uuendatakse disainilahenduse ja toote mõistet**. Direktiivi põhjenduspunktis 13 on eeltoodu põhjenduseks selgitatud, et tuleb kehtestada ühtsed disainilahenduse ja toote mõisted, mis on selged, läbipaistvad ja tehnoloogiliselt ajakohased ning mille puhul võetakse arvesse ka selliste uute disainilahenduste tulekut, mis ei sisaldu füüsilistes toodetes. Kuigi asjaomaste toodete loetelu ei ole mõeldud olema ammendav, on asjakohane eristada tooteid, mis sisalduvad füüsilises esemes, tooteid, mis on kujutatud graafiliselt, või tooteid, mis ilmnevad sise- või väliskeskkonna moodustavate esemete ruumilisest paigutusest. Selles kontekstis tuleks tunnistada, et oma osa disainilahenduste välimuses võib olla ka animeeritusel, näiteks toote omaduste liikumisel või üleminekul, eelkõige disainilahenduste puhul, mis ei sisaldu füüsilises esemes.

Sellest tulenevalt peetakse edaspidi **disainilahenduseks** toote või selle osa välimust, mis tuleneb toote enese ja/või selle kaunistuste omadustest, eelkõige joontest, piirjoontest, värvidest, kujust, faktuurist ja/või materjalist, kaasa arvatud nende omaduste liikumisest,

üleminekust või muul viisil animeeritusest (artikkel 2 punkt 3). Uudne ongi just sätte lõpuosa, mille kohaselt hõlmab disainilahenduse mõiste edaspidi ka liikumist, üleminekut ja animatsiooni.

Tooteks peetakse direktiivi kohaselt mis tahes tööstuslikult või käsitsi loodud objekti (v.a arvutiprogramm) olenemata sellest, kas see sisaldub füüsilises esemes või on teostatud mittefüüsilisel kujul (kaasa arvatud: pakend, komplektid, sise- või väliskeskonna moodustavate esemete ruumiline paigutus ja osad, mis on ette nähtud mitmeosaliseks tooteks kokkupanekuks; ning graafilised teosed või sümbolid, logod, pinnamuustrid, tüpograafilised kirjatüübid ja graafilised kasutajaliidesed) (artikkel 2 punkt 4). Seega ei pea toode edaspidi olema enam füüsiline, vaid võib olla ka mittefüüsiline (nt virtuaalne).

Eeltoodust tulenevalt vajavad muutmist TDKS §-s 4 toodud tööstusdisainilahenduse ja toote mõisted.

- Edaspidi võib esitada mitme disainilahenduse kohta ühe **koondtaotluse** registreeritud disainilahenduste saamiseks (artikkel 27). Seejuures ei kehti selle võimaluse puhul nõue, et tooted, milles disainilahendused on ette nähtud sisalduma või millel kasutamiseks need on ette nähtud, kuuluksid kõik Locarno klassifikatsiooni samasse klassi. Sellest tulenevalt on vaja muuta näiteks TDKS § 19, mille kohaselt võib registreerimistaotlus sisaldada ühte tööstusdisainilahendust, ühe tööstusdisainilahenduse variante või tööstusdisainilahenduste komplekti.
- Kehtestatakse kohustuslik **remondiklausel** (artikkel 19), mille kohaselt ei laiene disainikaitse varuosadele, mida kasutatakse kompleksse toote parandamiseks algse välimuse taastamiseks. Nimelt on artikkel 19 lõikes 1 sätestatud, et kaitset ei anta registreeritud disainilahendusele, mis on sellise mitmeosalise toote koostisosa, mille välimusest sõltub koostisosa disainilahendus, ja mida kasutatakse artikkel 16 lg 1 tähenduses¹ üksnes asjaomase mitmeosalise toote remondiks, et taastada selle algne välimus. Lisaks on direktiivis täpsem regulatsioon selle kohta, millal ei või toote koostisosa valmistaja või müüa remondiklausliile tugineda (artikle 19 lõige 2). Artikkel 19 lõikes 3 on täpsustatud, et mitmeosalise toote koostisosa valmistaja või müüja ei ole kohustatud tagama, et lõppkokkuvõttes kasutavad lõppkasutajad nende valmistatavaid või müüdavaid koostisosi üksnes remondiks, eesmärgiga taastada mitmeosalise toote algne välimus (artikkel 19 lõige 3).

Hetkel TDKSis remondiklauslit puudutav regulatsioon puudub.

- Registreeritud disainilahenduse **avaldamise edasilükkamine** on edaspidi võimalik 30 kuuks. Artikkel 30 lõike 1 kohaselt võib registreeritud disainilahenduse taotleja taotluse esitamisel paluda, et registreeritud disainilahenduse avaldamine lükataks taotluse esitamise kuupäevast, või kui nõutakse prioriteeti, siis prioriteedikoopäevast arvates kuni 30 kuu võrra edasi. Eeltoodust tulenevalt vajab muutmist TDKSi § 32 lõige 1, mille kohaselt võib Patendiamet taotleja põhjendatud avalduse alusel peatada registreerimistaotluse menetluse kokku kuni 12 kuuks, muu hulgas siis, kui taotleja soovib edasi lükata tööstusdisainilahenduse registrisse kandmise.

Küsimused:

1. Artikkel 13 lg 2 ja 3 (registreerimata jätmise alused) ning artikkel 14 lg 2 (kehtetuse alused)

Direktiivi artiklis 13 sätestatakse disainilahenduse registreerimata jätmise alused – lõikes 1 sätestatakse alused, millal tuleb alati registreerimisest keelduda, ning lõigetes 2 ja 3 on sätestatud registreerimisest keeldumise alused, mille kehtestamise osas on liikmesriigile jäetud valikuvabadus.

Nii võivad **artikkel 13 lõike 2** kohaselt liikmesriigid ette näha disainilahenduse registreerimisest keeldumise, kui disainilahenduses on väärkasutatud Pariisi konventsiooni artiklis 6ter loetlemata märke, embleeme ja vapikilpe, mis on asjaomasel liikmesriigis erilise avaliku huvi objektiks, välja arvatud juhul, kui pädev asutus on selle registreerimiseks andnud oma nõusoleku kooskõlas liikmesriigi õigusega.

¹ Artikkel 16 lõike 1: *Disainilahenduse registreerimine annab selle omanikule ainuõiguse disainilahendust kasutada ning takistada kolmandat isikut seda ilma omaniku loata kasutamast.*

Lisaks võivad **artikli 13 lõike 3** kohaselt liikmesriigid ette näha disainilahenduse registreerimisest keeldumise, kui see sisaldab kultuuripärandisse kuuluvate rahvusliku tähtsusega elementide täielikku või osalist reproduktsiooni.

Direktiivi **artikkel 14 lõikes 2** on antud liikmesriikidele õigus kehtestada alus registreeritud disainilahenduse õiguse kehtetuks tunnistamiseks. Selle sätte kohaselt, kui disainilahendus on registreeritud, võivad liikmesriigid näha ette disainilahenduse õiguse kehtetuks tunnistamise, kui disainilahendus sisaldab kultuuripärandisse kuuluvate rahvusliku tähtsusega elementide täielikku või osalist reproduktsiooni. Artikkel 13 lõike 2 sätteid rikkudes registreeritud disainilahenduse kehtetuks tunnistamine on ette nähtud artikkel 14 lõike 1 punktis c kohaselt.

Küsimused:

- *Kas peate vajalikuks artikkel 13 lõikes 2 ja 3 sätestatud valikuvõimaluste kasutamist ehk vastavate registreerimisest keeldumiste aluste kehtestamisest ning sellest tulenevalt ka artiklis 14 ettenähtud disainilahenduse kehtetuks tunnistamist? Palun põhjendage oma arvamust.*

2. Artikkel 27 (koondtaotlused)

Direktiivi artikkel 27 kohaselt võib edaspidi mitme disainilahenduse kohta esitada ühe koondtaotluse registreeritud disainilahenduse saamiseks. Võrdluseks, et koondtaotluse esitamise võimalus on ette nähtud ka ELi disainilahenduse määruse artikkel 44 lõikes 1, kuid seal on koondtaotluses lubatavate disainilahenduste arv piiratud 50 disainilahendusega. Direktiivis sellist disainilahenduste piirmäära ei ole. Samas mõõname, et sellise piirmäära kehtestamine ühes taotluse kohta võib osutada vajalikuks, vältimaks n-ö pahatahtlike taotluste esitamist.

Küsimus:

- Kas peate vajalikuks koondtaotluses lubatavate disainilahenduste arvu kehtestamist?
- Kui jah, siis milline võiks teie hinnangul olla maksimaalne lubatud disainilahenduste arv ühes taotluses? Palun põhjendage oma arvamust.
- Kui ei, siis palun põhjendage oma arvamust.

3. Artikkel 28 lõige 3 (taotluse esitamise kuupäev)

Artiklis 28 on sätestatud taotluse esitamise kuupäeva puudutav regulatsioon. Artikkel 28 lõikes 1 sätestatakse üldreegel, et disainilahenduse taotluse esitamise kuupäevaks loetakse kuupäev, mil taotleja esitab keskametile dokumendid, mis sisaldavad registreerimistaotluses ettenähtud andmed. Lisaks tuleneb lõikest 2, et teatud juhtudel võib taotluse esitamise kuupäeva määrata, kui puudub küll mõni disainilahenduse kujutisele ettenähtud element, kuid disainilahenduse kui terviku kujutis on piisavalt selge.

Sama artikli lõikes 3 jäetakse liikmesriikidele võimalus sätestada, et taotluse esitamise kuupäeva määramine sõltub osutatud lõivu (s.o liikmesriigi poolt kindlaksmääratud lõiv ehk riigilõiv Eesti kontekstis) tasumisest.

Küsimused:

- *Kas peate vajalikuks artikkel 28 lõikes 3 sätestatud võimaluse kasutamist ehk regulatsiooni kehtestamist, mille kohaselt sõltub taotluse esitamise kuupäeva määramine (riigi)lõivu tasumisest? Palun põhjendage oma arvamust.*

4. Artikkel 30 lõige 6 (avaldamise edasilükkamine)

Artiklis 30 sätestatakse registreeritud disainilahenduse avaldamise edasilükkamist puudutav. Artikkel 30 lõike 1 kohaselt võib taotleja taotluse esitamisel paluda, et registreeritud disainilahenduse avaldamine lükataks taotluse esitamise kuupäevast, või kui nõutakse prioriteeti, siis prioriteedikoopäevast arvates kuni 30 kuu võrra edasi. Lõike 4 kohaselt teeb keskamet edasilükkamistähtaja möödumisel või õiguse omaniku taotletud varasemal kuupäeval avalikkusele kättesaadavaks kõik registrikanded ja taotlusega seotud toimiku ning avaldab registreeritud disainilahenduse. Seejuures võib lõike 5 kohaselt õiguse

omanik takistada lõikes 4 osutatud registreeritud disainilahenduse avaldamist, esitades taotluse registreeritud disainilahendusest loobumiseks.

Erandina eeltoodust (st lõikes 4 ja 5 sätestatust) võivad liikmesriigid art 30 lõike 6 kohaselt sätestada, et keskamet avaldab registreeritud disainilahenduse üksnes õiguse omaniku taotlusel. Kui liikmesriik näeb ette avaldamislõivu tasumise, võib asjaomase lõivu laekumist lugeda vastavaks taotluseks.

Küsimused:

- *Kas peate vajalikuks artikkel 30 lõikes 6 ettenähtud regulatsiooni kehtestamist, mille kohaselt võib erandina artikkel 30 lõigetes 4 ja 5 kehtestatust keskamet (Patendiamet) avaldada registreeritud disainilahenduse üksnes õiguse omaniku taotlusel?*
- *Kui jah, siis kas leiate, et sel juhul tuleks ette näha registreeritud disainilahenduse avaldamislõivu tasumise kohustus?*
- *Kui peate avaldamislõivu kehtestamist vajalikuks, siis kas sel juhul tuleks luua regulatsioon, mille kohaselt loetakse avaldamislõivu laekumine registreeritud disainilahenduse avaldamise edasilükkamise taotluseks?*
- *Palun põhjendage oma arvamust.*

5. Artikkel 32 lg 1 II lause (pikendamine)

Artikkel 32 lõike 1 esimese lause kohaselt pikendatakse disainilahenduse registreeringu kehtivust registreeritud disainilahenduse õiguse omaniku või sellise isiku taotlusel, kes on õigusnormide või lepingu kohaselt volitatud pikendamist taotlema, tingimusel et on tasunud pikendamislõiv. Lõike 1 teise lause kohaselt võivad liikmesriigid lisaks sätestada, et pikendamislõivu laekumine loetakse selliseks taotluseks (st registreeringu kehtivuse pikendamise taotluseks).

Küsimus:

- *Kas peate vajalikuks Eesti õiguses artikkel 32 lõike 1 teises lauses sätestatud regulatsiooni kehtestamist, mille kohaselt loetakse pikendamislõivu tasumine disainilahenduse registreeringu kehtivuse pikendamise taotluseks? Palun põhjendage oma arvamust.*

6. Artikkel 33 (teabevahetus keskametiga)

Artikkel 33 kohaselt määravad menetlusosalised või vajaduse korral nende esindajad ametliku aadressi, mille kaudu toimub kogu ametliku teabe vahetamine keskametiga. Liikmesriikidel on õigus nõuda, et selline ametlik aadress asuks Euroopa Majanduspiirkonnas.

Küsimus:

- *Kas teie hinnangul tuleks kehtestada artiklis 33 sätestatud regulatsioon, et menetlusosalise või tema esindaja ametlik aadress asuks Euroopa Majanduspiirkonnas? Palun põhjendage oma arvamust.*

Võtame tagasisidet arvesse TDKSi ja tööstusdisainilahenduse määruse muudatuste koostamisel. Samuti avaneb Teil ka võimalus avaldada tulevikus valmiva eelnõu kohta arvamust ametliku kooskõlastusringi käigus.

Ootame Teie vastuseid nelja nädala jooksul kirja kättesaamisest arvates.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Lisaadressaadid: Kultuuriministeerium,
Patendiamet,
Patendivolinike Koda,
Eesti Advokatuuri intellektuaalse omandi ja IT-õiguse komisjon,
Eesti Disainerite Liit,
Eesti Kaubandus-Tööstuskoda,
Tartu Ülikooli õigusteaduskond,
Eesti Kunstiakadeemia,
Tallinna Tehnikakõrgkool,
Tartu Ülikooli ettevõtlus- ja innovatsioonikeskus,
Tallinna Tehnikaülikooli õiguse instituut,
Tallinna Ülikooli ühiskonnateaduste instituut,
Eesti Teadusagentuur,
Eesti Teenusmajanduse Koda
Eesti Juristide Liit,
Startup Estonia,
MTÜ Eesti Disainikeskus,
Eesti Kaupmeeste Liit,
Eesti Mööblitootjate Liit,
Eesti Plastitööstuse Liit,
Eesti Puitmajaliit,
Eesti Rõiva- ja Tekstiililiit,
Eesti Trüki- ja Pakenditööstuse Liit,
Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon,
Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit,
Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus,
Eesti Masinatööstuse Liit,
Eesti Toiduainetööstuse Liit,
Eesti Ehitusmaterjalide Tootjate Liit,
Eesti Suveniiride Müüjate ja Tootjate Liit MTÜ.

Kaia Läänemets-Ester 5402 5740
Kaia.Laanemets-Ester@justdigi.ee